

**Українські землі
наприкінці XVII – у
першій половині
XVIII ст.**

25 липня 1687 р. Івана Мазепу
Коломацька угода

За Коломацькими статтями

Гетьман не мав права без царського указу позбавляти старшину керівних посад, а старшина – переобирати гетьмана.

Обмежувалося право гетьмана розпоряджатися військовими землями.

**1702 р. на Правобережній
Україні повстання під
проводом Семеном Палієм**

ВИЗВОЛЬНИЙ рух мав на меті

Визволення Правобережної України від польського панування та об'єднання з Лівобережною Гетьманщиною.

Об'єднання Правобережної та
Ліво бережної України за Мазепи
тривало **від 1704 р. до подій
1708–1709 рр.**

ПІВНІЧНА ВІЙНА ТА ПОВСТАННЯ І. МАЗЕПИ

Похід шведського короля на Москву через Україну спонукав українського гетьмана до рішучих дійт за для визволення

Гетьманщини. **24 жовтня 1708 р.**

український гетьман виїхав на зустріч із Карлом XII.

30 жовтня 1708 р. між українцями та Карлом XII було укладено союзницький договір.

Договір передбачав

Україна має бути незалежною і вільною;
усі загарбані Московією землі, що колись
належали «руському» народові, мають
бути повернені Українському князівству;
для стратегічних потреб шведське військо
може займати п'ять українських міст.

Після приєднання запорожців
(1709 р.) на чолі з Костем
Гордієнком до шведсько-
українського союзу за наказом
царя було зруйновано
Чортомлицьку Січ.

Полтавська битва
(27 червня 1709 р.) у якій шведське
військо зазнало поразки.

ОБРАННЯ ПИЛИПА ОРЛИКА ГЕТЬМАНОМ В ЕМІГРАЦІЇ

Після смерті гетьмана Івана Мазепи та частина козаків, яка пішла з ним у вигнання, залишилася без керівника.

Постала потреба обрати нового гетьмана.

5 квітня 1710 р. в Бендерах (Молдова)
відбулася козацька рада.

Гетьманом було обрано найближчого сподвижника Івана Мазепи – генерального писаря **Пилипа Орлика**.

Під час козацької ради було
схвалено документ **«Пакти й
конституції законів і
вольностей Війська
Запорізького»**
**(«Конституція Пилипа
Орлика»).**

Конституція помітно обмежувала права гетьмана, передбачала створення представницького органу – **Генеральної ради**.

У ній було закладено підвалини принципу поділу влади на виконавчу й судову гілки, впроваджувалася виборність посад.

ГЕТЬМАНУВАННЯ ІВАНА СКОРОПАДСЬКОГО 1708-1722 рр.

Решетилівські статті 1709 р.

Решетилівські статті — назва,
яка закріпилася в історії за «Промисительными статьями», направленними
гетьманом І. Скоропадським з козацького
табору під Решетилівкою Петру І і виданим
на них

«Решительным указом» царя.

Малоросія – назва Гетьманщини в законодавчих актах і розпорядженнях царського уряду після українсько-московського договору 1654 р. Від Андрусів-

ського договору 1667 р. до кінця 18 ст.

Малоросією називали переважно Лівобережну Гетьманщину з Києвом.

У квітні **1722 р.** було створено
Малоросійську колегію — орган
державної структури Російської імперії,
заснований для управління
Гетьманщиною за указом Петра I від 16
травня 1722 р.
Очолював Вельямінов.

Основні функції

- Контроль за діяльністю гетьмана і генеральної старшини.
- Встановлення і стягнення податків до царської казни і для російської армії

- **Значення**

Започаткувала реальний процес ліквідації російською владою української державності

Наказним гетьманом **Лівобережної України (1722-1724)** було призначено чернігівського полковника **Павла Полуботка**
Укладення Коломацьких чолобитних 1723 р.

У Коломацьких чолобитних козацька старшина домогалася відновлення державних прав України, ліквідації Малоросійської колегії і дозволу обрати нового гетьмана України.

Данило Апостол голова Гетьманщини на Лівобережній Україні (1727-1734)

Отримав «**Рішительні пункти**», що обмежували козацьке самоврядування. Керував країною під наглядом російського резидента.

Провів адміністративну, судову і земельну реформи.

Обмеження автономії Гетьманщини. «Правління Гетьманського уряду» (1734-1750 рр.).

- Складалася ця установа з шести осіб – трьох українців і трьох росіян, проте вся повнота влади належала російському князеві Олексію Шаховському.
- **1734- заснування Нової(Підпільненської Січі)**

Найвидатнішим явищем історичної літератури першої половини 18 ст. стали козацькі літописи.

- **«Літопис Самовидця».** У ньому описуються події від 1648 по 1702 р.
- **Літопис Григорія Граб'янки.** Розповідає про події від найдавніших часів до 1709р.
- **Літопис Самійла Величка.** 1720 р. Твір складався з двох частин: опису подій від 1648 по 1660 р. та від 1660 по 1700 р.

- Козацьке бароко — назва мистецького стилю, що був поширений на українських землях Війська Запорозького у XVII–XVIII ст.
- Виник унаслідок поєднання місцевих архітектурних традицій та європейського бароко.

- основним осередком науки й мистецтва протягом др. полов. 17 – пер. полов. 18 ст. **Києво-Могилянська академія.**
- Новий етап розвитку академії пов'язаний з діяльністю Рафаїла Заборовського -архієпископа київського (1731 р.),